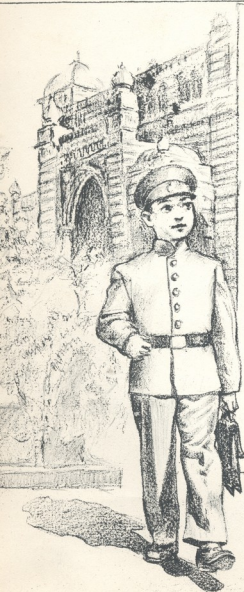

ლილა

“აბუვადი, ტურფა ქვევანაჲ,
იღხინე, ქართველი მხარეთაჲსაჲს
და შენც, ქართველი, შეწყვიტოს
საშობლო გახარეო!”

მეც ხომ უკვე მოწაფე ვარ...

ზაწიას რომ მეძახოდით,

აღარა ვარ ზაწია,

მეც ხომ უკვე მოწაფე ვარ,

მეც ხომ ფორმა მაღვია...

სკოლაში სულ ადრე მივალ,

მკვირცხლი, დაუსარელი.

იქ, დილ-დილით ბავშვებივით

ტიტიწებენ ზარები;

იქ, ბიჭებით აივსება

სკოლის კრძელი მერსები,

იქ, ჩემს აღმწრდელ მსწავლეებელს

წიგნით სელში შევხვდები.

რა ლურჯთვალა დილა არის,

რა საამო დარია,

ვანი, ბიჭო, მეც სკოლაში

მივალ, მიმისარია!

იოსებ ნონევილი

33

გიორგი შაგვაძის
რეჟისორის
გამართავი

ნახატები შალვა ცხადაძისა

4032

ხორბადა*

თავი მხმცხსო
გამოღვიძება

გავიდა ზამთარი. თოვლმა დნობა დაიწყა. მინდვრის პირას, კორღზე სასიამოვნო სიმღერა გაისმა. ეს ენძელას ხმა იყო. მან დილაადრიაწვე მოიფშენიტა თვალები და მზიარულად შემოსძახა:

გაიღვიძებო,
მარტოობა მეძნელა,—
გაზაფხულის მახარობლად
მე მოვედი ენძელა.

ენძელას სიმღერამ ბუჩქის ძირას მიძინებული ცისფერთვალემა ია ზამთრის ძილისაგან გამოაღვიძა. მან მორცხვად ამოყო თავი მიწიდან და ნაზი ჩურჩულით წარმოსთქვა:

მე ცისფერი თვალები მაქვს,
მზის სხივებზე გამილია,
მე ენძელამ გამოაღვიძა
ბუჩქისძირას ვზივარა ია.

ენძელასა და იას სიმღერას ჩიტები ევიღვიძილით მიეგებნენ. ტორლომ ფრთა-ფრთას შემოჰკრა, მალე აღვინდა და წკრიალ-წკრიალით სიმღერა შემოსძახა, რომ ყვავილების გამოღვიძების ამბავი ბუნებისათვის ეზარებინა.

ნაკადული ატირებული ზამთრის ცრემლით აივსო. ახმაურდა და ძალამომატებულმა ნახანა-ნათესებს მზიარული ჩუბჩუხით ჩაუქროლა.

მზურვალე მზემ ნახანავებში თოვლი ჩააღწა. ზამთრის სუსხისაგან მოზუზულ ხორბალასა და ნამცეკას გამოეღვიძათ.

— უჰ, რამდენხანს გეძინებია! — ერთხმად წამოიძახეს მათ და ბუნების მშვენიერებას გაუცინეს.

— მოგვილოცავს გაზაფხულის მოსვლა, მოგვილოცავს. — ისმოდა ხნულში ახ-

* გაგრძელება, იხილეთ „დილა“ № 7 და 8.

ლადგამოღვიძებულითა მზიარული ყოვინა.
გახაფხულის თბილი დარები და ცხრა-
თვალა მზის აღერსიანი სხივები ყოველ-
დღიურად ზრდიდნენ და აჯეჯილებდნენ
ნათესს. დედამიწის ტკბილი ძუძუ ყველა-
ზე მეტად ხორბალს შერგებოდა. ის მა-
ღალი ტანისა იზრდებოდა, ნიავის ქროლ-
ვაზე აქეთ-იქით ამაყად იხედებოდა და
მზრუნველი ადამიანების გამოჩენას ამხანა-
გებს ახარებდა ხოლმე.

თ ა ვ ი მ მ შ ვ ი ლ ე

უღიერი მგზოგები

ნამცეცაც მზიარულობდა და ხორბა-
ლას სიხარულს იზიარებდა. მაგრამ ბოლო
დროს რაღაც მოწყენა დაეტყო. თითქოს
რაღაც აწუხებდა, თავდაბრილი იდგა და
მიწას დაჰყურებდა. ხორბალს შეკიბვავზე
პასუხს არ იძლეოდა და ჯიუტად სდუმ-
და.

ერთხელ ხორბალამ თავი გადასწია და
ერთ თავის მეზობელს, რომელსაც ბუთ-
ხუზას ეძახდნენ ჩურჩულით უთხრა:

— ნამცეცას თავს რაღაც ამბავია,
სულ გაწუმებული და მოწყენილია.

ბუთხუზამ ნამცეცასკენ გაიხედა, ერთ-
ხანს ათვლიერა და გაიფიქრა: „ფესვები ხომ
არა სტივა, ქვიან მიწაში ხომ არ მოხვდა?“

ხორბალამ კიდევ სცადა ნამცეცას ალა-
პარაკება: ნამცეცამ დიდი ყოყმანის შემდეგ
შესჩივლა:

— ეს რამდენიმე დღე ვამჩნევდი, ჩემს
ფესვებთან ვილაღ იზრდება, მოსვენე-
ბას არ მაძლევეს, საზრდოს მართმევს. პირ-
ველა ჩვენიანი მეგონა, მაგრამ აი, დახე-
დე, თავი ამოყო და უკვე ემჩნევა რომ
უცხოა.

ხორბალა დაიხარა და ნამცეცა თავი-
დან ბოლომდე დაათვლიერა. მართლაც,
მისი ღეროს ბოლოსთან ვილაღ უცნობს
მოჰკრა თვალი, რომელმაც უტიფრად შე-
ხედა და ბოროტად ჩაიხიბითთა.

— ჰეი, ვინა ხარ, მოსვენებას რომ
არ გვაძლევ? — შეეკითხა მას ხორბალა.

უცნობმა პასუხი არ აღირსა ხორ-
ბალას, სიცილი განაგრძო და განაწყენე-
ბულ მეგობარებს ზურგი შეაქცია.

— უზრდელი, შენ გელაპარაკები,
ვინა ხარ, აქ საიდან გაჩნდი, ჩვენს კარ-
მიდამოში რა გინდა?

მაგრამ უცნობი პასუხს მაინც არ აძ-
ლევდა ხორბალს, ნამცეცას კი ისევ აწუ-
ხებდა. ისე გათავებლდა, რომ ერთი ორ-
ჯერ ხორბალასა და ბუთხუზას დასანახა-
ვად ნიავის ქროლვას აჰყვა და დაღონე-
ბით მდგარ ნამცეცას მუჯღულგუნე უთა-
ვაზა.

— ვაიმე წელი! — დაიკვნესა ნამცეცამ.
ხორბალას გული მოუვიდა, მაგრამ
ვაი, რომ ხელი არ მიუწვდებოდა!

— როგორი თავგასულია, ჯერ მიწის
წვენი არ შეშრობია და შეხედეთ... — წი-
მოიძახა მან და გაიფიქრა:

„გვაცალე, შე საძაგელო, შენა, ჩა-
მოიარონ კეთილმა ადამიანებმა, გაჩვენებენ
სიერს, ვილაღ თავხედი ხარ...“

ხორბალა, ბუთხუზა და სხვები ყოველ-
დღიურად ტანს იყრიდნენ, მშვენიერდ-
ბოდნენ. მათი მზიარული შრილი მინ-
დორ-ველს ეფინებოდა. ხოლო თავხედ
მეზობლისაგან დაზარული ნამცეცა დღი-

თიღლე იჩაგრებოდა და ფერსა ჰკარგავდა. გალაღებულ ხორბალსა და მის მეგობრებს ძლიერ აუუხებდათ ნამცეცის მდკომარეობა და გულით ნატრობდნენ ადამიანის გამოწენას.

მართლაც, ერთ მშვენიერ დღეს ჯეჯილში ადამიანთა ფრთხილი ფეხისხმა გაისმა.

ჯეჯილში მორიდებით მომავალი ჰაბუკი გამოჩნდა. ის ყურადღებით ათვალერებდა ნათესის თვითეულ ღერს. თან ხმადაბლა ლიღინებდა:

„იზარღე მწვანე ჯეჯილო,
დაპურდი, გახდი ყანაო...“

ამ სიტყვებმა ძალა და იმედი შემატა მეგობრებს.

საიდანღაც ნიავი ამოქროლდა და ჯეჯილი ააბიზინა.

ნამცეცამ თავის გვერდით ჰაბუკის უზარმაზარი ფეხი დაინახა. ზევით აიხედა და იგრძნო რომ იგი მას ათვალერებდა. უცებ ჰაბუკმა ჩაილაპარაკა:

— ღვარძლი გაჩენილა!

ამ სიტყვების გაგონებაზე ნამცეცას დაუპატიებელ მეზობელს გააფრეოლა, ხოლო ნამცეცა სიხარულით ატიტინდა:

— კეთილო ადამიანო, მომაშორე ეს საძაგელი, თორემ დამჩაგრა!

ჰაბუკმა თითქოს მისი სიტყვები გაიგონაო, დაიხარა. ღვარძლს მძლავრი ხელი ჩასჭიდა წელში და ძირუფსვიანად ამოგლიჯა. ნამცეცამ შეება იგრძნო. გულში ჰაბუკი დალოცა და გალაღებული აჰყვა ნიავის ქროლვას.

მადლობის ნიშნად ვახარებული ჯეჯილი საამუხრად აშრილდა, აღელდა და ჰაბუკის წვივებს მიეაღერა.

ღვარძლის მოშორებამ ნამცეცა გაათამაშა.

რამდენიმე დღის შემდეგ მან ტანი აიყარა, წამოეწია თავის მეგობრებს და

მათ მხიარულ სიმღერას თავისი წკრიალა ხმა შეუერთა.

თ ა ვ ი მ ი რ ვ ი

ღვარ-ხორბალი

ჯეჯილმა თანდათან ტანი აიყარა, ყანად იქცა. ღეროებმა თავთავები გამოიღეს და ერთმანეთს გაუცინეს.

თავთავებში პატარა, ნიავის მსგავსი აკვნები ერთმანეთის გვერდით ჩარიგდნენ. აკვნებში მწვანე ფერის ნედლი მარცვლები იწვნენ, რომლებიც თეთრი ნოყიერი რძით იყვნენ ავსებული. აკვნებს თითო ნორჩი წამწამი წამოეზარდათ. ეს წამწამები პაწაწინა მარცვლებს იცავდნენ შუადღის ცხელი მზისაგან, აბეზარი ზენაქარისაგან და დაუპატიებელი კალიების თავდასხმისაგან.

მარცვლები თავიანთ აკვნებში მშვიდად იწვნენ. აკვნების რწვევას აყოლილნი მადიანად სწოვდნენ მიწის ნოყიერ წვესს, სუქედებოდნენ და თანდათან კანს იმაგრებდნენ. მზურგალე მუხმ ფერი უცვალა ყანას. ოქროსფერი დაედო მინდორ-ველს.

დადგა მკათარე. გამოფიტული დედა-ხორბალი შვე მიწაში სულის დაფუჯდა. მისი დასასრული მოახლოებულყო. ის ხმისამოულებლად იწვა და მოუთმენლად ელოდა თავისი პაწია შვილების ხმის გაგონებას ზემოდან.

ეს სანატრელი დღეც დადგა.

მკათათვის პაპანაქება დღე იყო. სიცხის აღმურში გახეული თავთავები სულს ძლივს ითქვამდნენ, ოქროსფერ წაწამებს ახამხამებდნენ და ნიავს მინდობილი დაწყნარებული ზღვის ტალღებით ოღავე ირწეოდნენ. თავთავის არტახებში მოთავსებული მარცვლები ქერქში ველარ ეტეოდნენ, ერთმანეთს აწეებოდნენ და თავისუფლებას ნატრობდნენ.

— ნუ მაწეებთ, თორემ ვადამაგდებთ! ლამის სიცხით სული შემეხუთოს, არა, სჯობს ვისკუპოთ და აქედან გადავტეთ! — გაიძახოდა მსხვილი, მოწიფებული მარცვალი.

უცებ დედამიწიდან მისუსტებული, აღერსიანი ხმა გაისმა:

— გიგმაეებო, რა ალიაქოთი ასტეხეთ, ცოტაც მოითმინეთ!..

ამ სიტყვებზე ყველა გაჩუმდა. დუმილი დამყარდა, მხოლოდ ოღნავი შრილის ხმა ღა გაისმოდა.

მსხვილმა მარცვალმა თავთავის ფხა გადასწია, დაბლა ცნობისმოყვარეობით ჩახედა და ისევ ჯიუტად თქვა:

— ამ სიციწროვეში გაჩერება შეუძლებელია, აკენებში ველარ ვთავსდებით, პატარები ხომ აღარა ვართ, რომ ისევ არტახებით ვყოთ შეკრული?

— ცოტაც მოითმინეთ, მეტი, ცოტაც.. მალე კომბაინს მოიტანენ, მკა დაიწ-

ყება და გეშველებათ, — გაისმა მიწიდან.
— თქვენ ვინა ხართ, ან საიდან იცით, რომ მალე გეშველებათ? — ჩაეკითხა ისევ თამამი მარცვალი.

მიწაში მყოფმა ერთი ღრმად ამოიოხრა. ამ ოხვრამ მარცვლები შეაკრთო. მათ არასოდეს სმენოდათ ასეთი ხმა.

— რატომ ოხრავ?

— ვინა ხარ?

— მიწაში რა გინდა? — ეკითხებოდნენ მარცვლები მიწაში მყოფს.

— მე თქვენი მშობელი ვარ, თქვენი ღეროც და ფესვებიც ჩემგან აღმოცენდნენ. მე ხორბალა მქვია, შეიღებო. შემოესმათ გაოცებულ მარცვლებს აღერსიანი ხმა.

— როცა თქვენ პატარები იყავით, ჩემი რძითა და ფქვილით იკვებებოდით, მერე გაიზარდეთ და მარცვლებად იქეცით... მე უკვე დაებერდი, გამოვიფიტე და მალე მტვრად ვიქცევი... ნეტავ ერთხელ კიდევ მენახეთ.

ხორბალას ოხვრა ისევ განმეორდა. დაღუძმებულ მარცვლებს სიბრალოული გულები შეუთრთოლდათ.

თამამმა მარცვალმა აქეთ-იქით მისწია მეზობლები და წამოიძახა:

— ახლავე, ახლავე გადმოვტებით, მე ძალიან მინდა თქვენი ნახვა!

მან ძირს გადაიხედა, მანძილი გაზომა, უცებ შეკრთა და თავი შეიკავა.

— არა, შეიღო, არ გაბედო, თორემ დაიღუბები. ან კიანჭველა წაგლებს ან ჩიტო მოგიტაცებს... — შენც ჩემსავით გამბედავი ყოფილხარ. ჩემი ახალგაზრდობა გამახსენა შენმა სიტყვებმა. ერთხელ მეც... ფესვზე მიკრულმა, გამოფიტულმა ხორბალამ ლაპარაკი შეწყვიტა.

— გვიამბე. გვიამბე... — ახმაურდნენ მარცვლები.

— ეჰ, მიძძის წარსულის გახსენება! ყველა წამოიძახა ხორბალამ. სული მოითქვა და შვილებს თავისი თავგადასავალი უამბო. მარცვლები ყურადღებით უსმენდნენ, მასთან ერთად ოხრავდნენ და მასთან ერთად იცინოდნენ.

— მეც მინდა ასეთი თავგადასავალი მქონდეს, მეც მინდა ყველაფერი ვნახო! — წამოიძახა თამაშმა მარცვალმა.

— შენ რა გქვია, პატარავ? — შეეკითხა ხორბალა. გაოცებულ მარცვალს ვნა ჩაუვარდა, ვერაფერი უპასუხა.

„მე ხომ მარცვალი ვარ, მეტი რა უნდა მერქვას?“ — ფიქრობდა ის.

ხორბალა მიუხედა. გულიანად გაიციონა და შემკრთალ მარცვალს ამაყად ამოსძახა:

— შვილო, მართალია, ვერა გხედავ, მაგრამ ვგრძნობ, რომ ჩემი მსგავსი ხარ,

ხმაც კი ჩემნაირი გაქვს... დღეოდან შენთვის ხორბალა მიწოდებია. ჩემი საქმეები შენ უნდა გააგრძელო, ანდერძაც შენ დაგიტოვებ!

— მითხარი, მითხარი! — ამბობდა პატარა ხორბალა და გახარებული ამაყად დასცქეროდა თავის ტოლებს.

— ჩვენც გვინდა სახელი, ჩვენც!

— ჩვენც გვინდა რაიმე გვერქვას — აყაყანდნენ მარცვლები.

— კარგით, კარგით. ყველას დაგარქმევთ სახელს!

დაამწვიდა ხორბალამ მოკრიამული შვილები. — აი შენ, მანდ რომ ტიტინებ, ტიტინას დაგარქმევ. შენ კი ყველაზე ონავარო, ცელქო გერქვას... მოიცათ, სული მომათქმევიეთ, სახელებს ყველას გამოგიძებნით.

(დახასრული შემდეგ ნომერში)

მელა უორჩხიძე

ჩვენი ტკბილი „დედაენა“

ირიქრატა მტრედისფერად, მიეფარა ქედებს მთვარე, ჩიტუნების კრიაშული აღვიძებდა არე-მარეს.

და ფანჯრებთან ფრინველებს ტკბილი ხმა რომ ალარ დაცხრა, — გოგოც ადგა სიხარულით, და ქოჩორი გადივარცხნა.

გადაფურცლა „დედაენა“, — ამრიადდნენ თითქოს ხენი! გადიკითხა სტრიქონები მოჭიკჭიკე მერცხლის ენით.

სახლში ველარ გააჩერეს, დაიმშენა წიგნით ხელი, და სკოლისკენ კმაყოფილი უფროს ბავშვებს გააყვა ღხენით...

მკვირცხლად დაჯდა ახად მერხზე, — აუძგერდა ნორჩი გული და საყვარელ მასწავლებელს ყურს უგდებდა განაბული...

გოგო ახლა მონაფეა, მოიშალა უქმად რბენა! მას ყველაფერს ურჩევნია ჩვენი ტკბილი „დედაენა“.

ნახატი ალ. ვეფხვაძისა

ლენსკონ კიუზი

ს კ ო ლ ა შ ი

სექტემბერი დადგა; სკოლაში დაბრუნების დრო იყო სენდიც ემზადებოდა სკოლაში წასასვლელად.

— პირი კარგად დაიბანე, სენდი, სუფთა ხალათი და ახალი წულღები ჩაიცვი. — არიგებდა დიდდა, — წელს თეთრი მასწავლებელი გეყოლება და ნუ ათქმევინებ — სკოლაში კუჭკუიან ზანგს გზავნიანო. ხომ გესმის?

— მესმის, დიდდა, მესმის — მიუგო სენდი.

დღეს პირველად უნდა შეელო „თეთრ“ მესუთე კლასელთა კარები. შარშან „მავების“ მეოთხე კლასში იყო. სტენტონში მესუთე კლასამდე ზანგი ბავშვები ცალკე სწავლობენ, ზანგი მასწავლებელი ასწავლიო, მესუთე კლასიდან კი, ვინც მოახერხებს სწავლის გაგრძელებას, თეთრებს შეუერთდებიან და მასწავლებელიც თეთრკანიანი ჰყავთ.

სკოლის ეზო უკვე გაეტოცხლებია ბავშვების კრიამულს. გოგონებში უილი შეი შენიშნა სენდიმ, ბიჭებში კი თავისი მგლობარი ვრლი და კიდევ რამოდენიმე ზანგი.

მაღე დაირეკა ზარი და ყველამ სკოლის კარებს მიაშურა. სკოლის დირექტორი მის მინტერი კიბებთან იდგა. კარებზე კლასის აღწიშნული ციფრები ეკრა.

სენდიმ მეორე სარაულზე იპოვა მესუთე კლასი. ოთახი უკვე საესე იყო ბიჭებითა და გოგონებით, რომლებიც ერთად შეგროვილიყვნენ და საუბრობდნენ. ორი ზანგი გოგონაც იქვე იდგა. ზანგი ბიჭი კი ამ კლასში მტეი არ იყო. მაღე მასწავლებელიც შემოვიდა.

— დასხედით, ბავშვებო, გამოაცხადა მასწავლებელმა, — დასხედით სადაც შეგხედებათ. მტეე კი ყველას საკუთარ ადგილს მოგიჩინეთ. ახლა დასხედით!

ბავშვები დასხდნენ. გოგონებმა წინა მერხები დაიკავეს, ბიჭები კი უკან დასხდნენ, ფიქრობდნენ თავისუფლად საუბარს აქ უფრო მოეახერხებოთ.

მასწავლებელმა თითო ფურცელი ქაღალდი დაურიკა ყველას.

— აბა, ბავშვებო, ქაღალდზე თქვენი სახელი და გვარი დასწერეთ. — თქვა მან. — მხოლოდ სახელი და გვარი.

ბავშვებმა დასწერეს თავიანთი სახელი და გვარი და ქაღალდის ფურცლები მას-

წავლემელს დაუბრუნეს. მასწავლებელმა გადაიკითხა გვარები და ანბანის მიხედვით დაალაგა.

— ახლა კი ვისაც ამოგიკითხავ, ფეხზე ადგეს! — გამოაცხადა მასწავლებელმა და ამოკითხვას შეუდგა.

— მერი ატკინზი.. კარლ დიტრიხი.. ეოზეფინა ევანსი.. კითხულობდა მასწავლებელი ნელა და ფეხზე წამომდგარ ბავშვს შეხედავდა ხოლმე — ფრანკლინ როდი... ჯემს როჯერსი...

ახლა სენდის ჯერი იყო და ისიც ფეხზე წამოდგა... ეთელ შორტლიჯი... როლანდ თომასი... ასე ამოიკითხა მასწავლებელმა ყველა მოსწავლის გვარი.

— ახლა ყველა კედელთან დადგეს. მე სათითაოდ გამოვიძახებთ და ადგილს მოგიჩვენებ. პირველად გამოძახებული დაიქვრს პირველ მერხს, ფანჯარასთან ახლოს, და სხვებიც ასე, თანაბმდევრობით — მერი ატკინზი... კარლ დიტრიხი...

მან თავიდან წაიკითხა ბავშვების გვარები და ყველამ თავისი ადგილი დაიჭირა. ოთხი ბავშვი დარჩა კედელთან, მათ შორის სენდი და ორი ზანგი გოგონა.

— ალბერტ კუიკ! — გამოიძახა მასწავლებელმა უკანასკნელი თეთრი ბავშვი, და იმანაც თავისი ადგილი დაიჭირა.

— თქვენ კი, ზანგებო — მიმართა მასწავლებელმა ზანგებს — დასხედით სულ ბოლო მერხებზე, ალბერტის უკან. ჯერ გოგონები, — სულ უკან კი შენ დაჯდები მიმართა მან სენდის. — ახლა დაფაზე დაგიწერათ სახელმძღვანელოების სიას, გადაიწერეთ და შეიძინეთ.

მან ცარკი აიღო და დაფასთან მივიდა. ზანგმა გოგონამ სენდის წასწერა დაიწყო:

— უკან დაგვსხა, რადგანაც ზანგები ვართ, მე ანკი ბალტერი მქვიან, მეორე

რიგში უნდა ვჯდარიყავი, მაგრამ ზანგი ვარ და კუიკის უკან დამსვა.

— დაიცა, დედაჩემს ვუთხრა! — თქვა მეორე ზანგმა გოგონამ, რომელსაც სრულგები იღრობდა. სენდის ხმა არ გაუღია. მასაც ბოლო მობჯენოდა ყელში.

შინ რომ დაბრუნდა და შინაურებს უამბო ბიძაშვილმა ჰარიეტმა ასე მიუგო:

— მაღალ კლასებშიაც სწორედ ასეა, სენდი. ჩემი სიმღერა და ცეკვა ყველა თეთრკანიან გოგონას ხიბლავს, მაგრამ დაირეკება თუ არა გაკვეთილების დამთავრების ზარი, საჩქაროდ გამოიმეშვიდობებიან და გარბიან. კლასშივე მეტყვიან „ნახვამდისო“, რადგან ეშინიათ ქუჩებში ზანგის გოგოსთან ერთად გაიარონ. პატარები რომ ვიყავით, ქუჩებშიც ერთად დავდიოდით, ახლა კი გავიზარდეთ და...

სხვა რამეც უამბო ჰარიეტმა:

— „ერთხელ კინოს ბილეთები დაგვირიგეს სკოლაში. მეც გავეყვი ჩემს კლასელებს კინო პალასში. საბავშვო ფილმს უჩვენებდნენ და ბავშვები კლასების მიხედვით ისხდნენ. მინდოდა ჩემს კლასელებთან ვეჯდარიყავი. უცებ ყელში ვიღაცა მწვდა. შემეშინდა, მოვიხედე და პოლიციელი დავინახე.

— ზანგებისათვის სამი რიგია თავისუფალი, სულ უკან, მარცხენა მხარეს. — მითხრა მან მრისხანედ.

— მე ჩემს კლასელებთან ერთად მინდა. ბილეთი სკოლაში მომცეს.. ერთად უნდა ვისხედეთ. — ვუთხარი მე.

— ეგ ჩემი საქმე არ არის. კანონის ძალით ზანგები უკან უნდა ისხდნენ.“

— მერე, მასწავლებელი იქ არ იყო? — ჰკითხა სენდი.

— იქ იყო, მაგრამ... ეჰ, ბევრია ასეთი.

ინგლისურიდან თარგმნა ვახტანგ კელიძემ

დავით გარეჯელის

ნახატები ალ. გაგოლაშვილისა

ჩხიკვის ბრადია

გივიმ თოფი გააკეთა,
რა ლამაზი თოფი! —
არ გეგონოთ სათამაშო,
თავის გასართობი:
კოტა შრომა და მასალა
როდი დახარჯულა;
სადღაც ნახა რკინის მილი,
ივარგებსო ლულად:
სადღაც ფიცრის ჩანაჭერი
შენახული ჰქონდა...
გარანდა და გამოთალა
დაამსგავსა კონდახს,
გარანდა და გამოთალა,
თენგიშ*) ამოგულა,
და კონდახში მჭიდროდ ჩასვა
მილი, როგორც ლულა.
მთლად სოფელი გააკვირვა
ამგვარ ოსტატობით.
გივიმ თოფი გააკეთა,
რა ლამაზი თოფი!...

გარს ზალღები დახვევიან,
ტრიაშული შექმნეს:
გივი მამის ჩექმებს იცვამს,
მონადირის ჩექმებს.

რამხელაა, მუხლებს ზემოთ
სწვდებო ჩექმის ყელი...
ჭობში და ჯაგში გავლა
არ იქნება ძნელი.
მაგრამ თოფი იტენება
მხოლოდ თოფის წამლით,
მისთვის ტყვიად არ ივარგებს
მუხუდო და წაბლი...
დასხდნენ, არის ერთი ბჭობა,
ვინ რა მოისაზრა...
ერთს ჯიბეში აღმოაჩნდა
დაქანებული ვაზნა,
გამოჩხრიკა, ჰერი ბიჭო!
შიგ წამალი ჰყრია.
და მეორემ მოიტანა
სასროლ ზადის ტყვია,
საფანტივით წვრილიად დაჭრეს,
ქვაზე დაამრგვალეს,—
მგელს, შორიდან თუ არ მოჰკლავს,
ხომ წამოთხრის თვალებს?
და გასტენა გივიმ თოფი,
წელში გაიმართა,
მხარზე კობტად გადკიდა
მონადირის ჩანთა,
მერე თოფიც გადკიდა

*) თენგიშ—სადურგლო იაზა ღია

სავსე ტყვია-წამლით...
 ქვემეხივით ხმა ექნება,
 ღრუბელივით — კვამლი.
 მიდის სამი მონადირე,
 ტყეს გაუყენენ ვაღმით.
 წრუპუნით და ფერაობით
 წაიყვანეს ძაღლი.
 ვინ თქვა მურა დაბერდაო,
 რეგვენი და ყრუა?
 ტყის პირამდე სამი მჭადი
 ბაღლებს გამოსატყუა;
 დაუგდებენ ცხვირთან ლუქმას,
 წამსვე გადასანსლავს,
 და ვითომდა ისევ უკან
 დააპირებს წასვლას.
 მხარს უმშვენიებს მონადირეს
 ძაღლი ყურპანტურა,
 თუმცა მურა ნაგაზია,
 ხომ ძაღლია მურაც?
 ძალით მიწა აუნოჟინებს,
 იქნებ ნახოს გეში...
 და მურიაც აპყვა ბაღლებს,
 გაძუძულდა ტყეში;
 ფართიფურთოხს, დარბის მურა,
 ტყეში უსაქმურად.
 ბიჭებს მჭადი გაუთავდათ,
 საღაც გაქრა მურაც.

თუ ზაფხულზე ერთხელ მაინც
 ტყეში გაგივლიათ,
 თვალწინ ხტინ თრითინებო,
 ფრინველთ ზრიალია...
 ყურს წაგქამენ კაკაკებო,
 გვრიტსაც ნახავთ ხშირად,
 და ჰკიდიან კოდალები
 ხეზე თავდაყირა...
 დღეს კი ასე რად დადუმდა
 ტყე ძირსა და მალა?
 წამლად მაინც დაენახათ
 შაშვი, ან და ლალა,
 ერთხელ მაინც ვაგსროლა
 გვიცის თავის თოფი...
 მიდის გვიცი, მიქანაობს
 როგორც ავადმყოფი.

ტანსაცმელიც დაფხრეწია
 ტყეში რბენით დაღლილს:
 — ჰაუ მურა, საღ ხარ მურა!
 ხმას არ იღებს ძაღლი.

ღამდებოდა. მზე ძილის წინ
 ოქროს წამწამს ხრიდა;
 ჩვენი სამი მონადირეც
 გამოვიდა ტყიდან,
 ირზევიან ველზე ხენი,
 იშმუშნება ჩირგვი.
 ჩხი—ჩხი... აგერ შტოდან შტობ
 გადასკუპდა ჩხიკვი.
 და ბაღლები უცებ შედგნენ,
 ჩხიკვი ჩხივის ხეზე...
 — ჰერი ბიჭო, აქ ყოფილა,
 ჩვენ კი ტყეში ვვადებთ.
 მერე ბუჩქებს მოეფარნენ
 და გაკმრნდეს სული.
 ეს ჩხიკვია თუ ყვევლითა
 ქრელი თაიგული?!
 მიდის გვიცი, ფორთხე... მიდის,
 თავს ბალახში მალავს...
 დღეს გაიგებს ცა და მიწა
 მისი თოფის ძალას...

გზაში ბუტბა ბალახები
უკაწრავენ ხელებს:
შორს ყანაში არხენიანდ
ვიდაც ჩახველებს,
მაგრამ სულაც არ შეშინდა
ის ეშმაკი ჩხიკვი,
მხოლოდ თვალი, წვრილი თვალი
მიმოაელო ირგვლივ,
ჩხი-ჩხი...ხე...ხე...შტოდან შტოზე
გადსკუბდა მხოლოდ,
და ჩენს გივის დამცინავად
შეაქცია ბოლო.
—სულელია, — ფიქრობს გივი,
როგორ დასკუბულა...
თხმელის ჯობი თუ ჰგონია
ჩემი თოფის ლულა?
თვალეში აქვს მარგალიტის,
ფერიც მომხიბლავი.
ვთქვათ და ტყვიამ გაუგლიჯა
ეს ქოჩორა თავი?
არა, დევკრი, ოდნავ დევკრი,
ჩავსვამ გალიაში...
—მალე, თორემ გაფრინდება—
ხელს უქნევენ ბავშვნი.
—მალე, თორემ გაფრინდება,
რად აჩქარებს გულიც?
ზის ხეზე და იფოფრება
ჩხიკვი—თაიგული.
თანაც ჩირგვებს ჩაჰკირკიტებს
ოდნავ შენაკრთობი...

ჰა, გივიმაც დასწორებით
ლაუმინა თოფი,
მაგრამ ხელი აუთრთოლდა
და შეეკრა სუნთქვა...
უცებ მოხუც გივას სახე
თვალწინ წარმოუდგა:
მან ეს თოფი როცა ნახა,
წამს შეიკრა კობი, —
თქვა, პირველად პატრონს მოჰკლავს
აშნაირი თოფი...
საფრთხილოზე საფრთხილოა,
თანაც სათაკილო...
ტყვია წამლით არ გასტენო,
დაგამარცხებს, შეილო!
და ჩაფიქრდა წამით გივი...
სიჩუმეა ირგვლივ.
დღე, აფრინდეს ცაში ბარემ
ეს ოხერი ჩხიკვი...
ცულულტია, შტოდან შტოზე
გადასკუბდა მხოლოდ,
და კვლავ გივის დამცინავად
შეაქცია ბოლო.
ჰა! მოზიდა სასხლეტს გივიმ,
თოფმა დაიქუბა...
ცა შეირყა, მზე შეირბა
დაბარბაცდა მუხა:
დაბარბაცდა, ვაიშხლართა
ძირს ბათქით და ზარით...
ეჰ, რას ვამბობ, მზეც ცაშია,
მუხაც ფეხზე მდგარი;
მხოლოდ გივის, ამ ჩენს გივის
დაუბნელდა ზეცა,
მოკელილი ბალახებით
ჩირგვეთან ჩაიყცა...
სახე სიმწრით დაღმეკილი,
წარბთან სისხლის ჩქერი,
საფეთქელზე ლურჯი დაღი
ბაგე მიწის ფერი...
ირგვლივ კვამლი, რუხი კვამლი,
როგორც ნისლის ქულა,
აქ კონდაზი დავარდნილა,
იქით — თოფის ლულა.

ლულა ორად გაღვლეჯილი
ახლაც ბოლავს კიდევ.
სად არიან მეგობრები?

ჩხიკვს თუ გაეკიდნენ.
მაგრამ ჩხიკვს ვინ დაეწვევა,
შავ ტყეს მიაშურა.

სულ პირველად გივის ახლოს
ყფითი გაჩნდა მურა,
და გივი, რომ ასე ნახა,
აირია ძაღლიც...

დაკრილს ყნოსავს, თათით არხვეს,
თან წკმუტუნებს ნაღვლით,
გაჩნდა ორი მეგობარიც,
ორივე სახემკრთალი...

— ბიჭო, ერთი შემოგვხედე,
გაახილე თვალი!
მაგრამ გივი მღუმარეა,
ისმის სუნთქვა ნელი...
მხოლოდ ოდნავ შეაქანა
გარუჯული ხელი.

დატრიალდნენ... გივის გულზე
შეუხსნიან ღიღებს.

— ბიჭო, გივი, ხმა გაგვიცი,
თვალი გაახილე!
თან აპკურეს ნაბდის ქუდით
მოტანილი წყალიც...

მაგრამ როგორ გაახილოს,
თუ აღარ აქვს თვალი.

მზე ჩასულა, მიწას ფარავს
მწუხრის მუქი ფარდა.

ჩხი... ჩხი... სადღაც დამკინაუად
ჩხიკვი ახარხარდა.

თეთრ ოთახში, თეთრ ლოგინზე
წვეს პატარა გივი,
გუშინ გივი ბიჭი იყო,
ცისკრის ვარსკლავივით,
დღეს კი მოსავს შავი კორფლი
მის დაჩეხილ სახეს...

ნუთუ ჩაპქრა სამუდამოდ, —
ცალ თვალს ველარ ახელს.
ძლივს ამოთქვეს გეიმებმა:

— გადარჩაო ბედად, —
მძიმე დარდით ჩამომდნარი
თავზე ადგას დედა;
ფრთხილათ ბალიშს გაუსწორებს,
შუბლზე ადებს ტილოს.

— შევილო, ცოტა დააცალე,
იქნებ ვააგრილოს ..

ბოდავს გივი, ეჭვენება
კვლავ ის ხე და ჩირგვი:
— მო, ეს ჩხიკვის ბრალი არის,
არ აფრინდა ჩხიკვი!...

პატარებო! გეკითხებით,
ვის მიუძღვის ბრალი,
რომ კინალამ არ დაჰკარგა
გივიმ ერთი თვალი?

პატარებო, სათამაშო
არ გეგონათ თოფი,
განა ქვეყნად ცოტა არის
წიგნი, გასართობი.

ამგვარ თოფში ხიფათია
ჩუმად ჩაკეტილი.
ხელს ნუ ახლებთ, დაიხსომეთ
გივის გაკვეთილი.

4032

ირსა მკალნიშვილი

ხაბატი პ. ჯათებაშვილისა

ომი მსუსხავებთან

გოლანთ ვენახის ქვემო მხარეს მა-
ლალი ჰინკრები იდგა, ჰინკრებს შხამიანი
თავები დახრილი ჰქონდათ და გარინდე-
ბულები იდგნენ სიკხეში. იქვე პატარა
დიმიტრი და ვანო ჩილიკაობას თამაშობ-
დნენ. ჩილიკაობა რომ მოსწყინდა, დიმიტ-
რიმ გვერდზე მიაგდო ჩილიკა-ჯოხი და
თქვა:

— ახლა სხვა რამ ვითამაშოთ.
თითქოს ვანოც ამას ფიქრობდაო, გა-
ხარებულმა წამოიძახა:

— ჰო, მოდი, ომობანა ვითამაშოთ.

დიმიტრის მოეწონა ეს აზრი.

— მაგრამ ვის ვეომოთ? — ჰკითხა დიმიტ-
რიმ.

— აი ამ ჰინკრებს! — მიუთითა ვანომ
ჰინკრებზე.

— შერე როგორ დავამარცხოთ?

— ახლავე ბიჭებს შევეკრებ, — წამოი-
ძახა ვანომ და მეზობლებისაყენ გააკურც-
ხლა.

„ჯარი“ შეიკრიბა. გადაწყვიტეს ჰინკრე-
ბის დამარცხების შემდეგ ეს ადგილი
მოედნათ გამოეყენებინათ. ყველანი შეი-
არაღებულნი მოვიდნენ; სახრეებით, კომ-
ბლეებით, შურდულებით, სხარტებით და

ზოგს „ავტომატებიც“ კი ეკიდა ზურგზე.
ის იყო „ბრძოლა“ უნდა დაწყებულიყო,
მაგრამ...

— დიმიტრი, — დაუძახა მოხუცმა მამამ.
დიმიტრი გაეპასუხა.

— წამო, შეილო, ლამდება და ინდაუ-
რები შესხი ქანდარაზე!

დიმიტრის ეწყინა: როგორ? კაცი ომს
ვაპირებ და ინდაურები შესხი ქანდარა-
ზეო.

— წამოვალ, მამი, — უპასუხა დიმიტრიმ
და თავის „ჯარს“ გულდაწყვეტით გადა-
ხედა.

გოლამაც გადმოსძახა ვანოს:

— შეილო, ვანო! წამოდი, თხები მოვი-
დნენ და ციკნებმა არ მოწყვიტონ, ბოსელ-
ში შერევე.

ამის გაკანებამ დიმიტრი გაახარა და
„ჯარს“ გამოუცხადა: ახლა დავიშალოთ
და ბრძოლა ხვალისთვის გადავდოთო.

ყველამ ამაყად გადახედა ჰინკრებს და
დაიშალნენ.

მეორე დღით დიმიტრიმ საჩქაროდ
ტანთ ვადაცვა და ამხანაგებს დაურბინა.
ყველა ფეხზე დახედა, ალბათ ისინიც
ბევრსა ფიქრობდნენ „მტრის“ დამარც-

ხებაზე. კალთა ქვევით აივსეს და მტრის პირდაპირ დააგროვეს. მოზიდეს ჯოხები, ნაცრით დატენილი შარშანდელი მხისუმ-ზირას ძირები და „ბრძოლისათვის“ მოემზადნენ.

ღიმიტრამ მრისხანედ გადაჰხედა „მტრის ჯარს“ და მუშტი მოუღერა:

— დამაცადეთ, ჭინჭრებო!.. ჭინჭრებო კი არა, მტრებო. — დაუმატა მან.

— ბიჭებო, მოდით ჯერ მივმართოთ მტერს, — უომრად დაგვემბდეს — დაიძახა ვანომ.

ყველა დაეთანხმა და წერას შეუდგნენ: „ჩვენი, —ღიმიტრის და ვანოს ლაშქარი მოითხოვს, რომ ოცდაათხ წუთში გადაიყვანოთ ჯარები გოლანთ ვენახის კუთხიდან, რომელიც კანონიერად ჩვენ გვეკუთვნის და გვეკიდება კიდევ ფეხბურთისათვის. თუ ჩვენს მოთხოვნას არ დაკმაყოფილებთ, პასუხს აღარავის წინაშე ვაგებთ“.

— ვისი ხელით ვაგვჩვენათ? - წამოიძახა ვიამ.

— თვითონ წაიღე, —მუხტია ღიმიტრამ.

გია იშწანსვე მოახტა „ცხენს“ და იქით გაჰკურცხლა, სადაც მაღალი ჭინჭრები იყო. შეჩერდა. მოთხოვნა შორიდან გადაუგდო და მაშინვე უკან გამოიქცა ყვირილით:—უარი, ბიჭებო, უაროო... „ომი“ გამოცხადდა.

უცბად ერთი პეპელა მაღალ ჭინჭარს დააფრინდა. ღიმიტრამ ჯარი გააფრთხილა: თვითმფრინავიაო. პეპელა ისევ აფრინდა და „არტილერიას“ თავზე გადაუარა. ღიმიტრამ ლომეს ძეძვი გამოაძრო და პეპელა ძირს ჩამოავდო.

— ეს ერთი თვითმფრინავი მტრისა! ჩამოვადე თუ არა! — თქვა ვიამ. ცოტახნის შემდეგ უცერად ასტებეს ჟივილ-ხივილი: დაიძრა „ქვეითი ჯარი“, რომელიც ნაცრით დატენილ მხესუმზირას ძირებით კორიანტელს აყენებდა. გვერდიდან იერიშით წამოვიდა გიას „ცხენოსანი ჯარი“. იერიშის დროს ვილაც ჩაეპრდა ჭინჭრებში და დასუსტულმა ყვირილი მორთო. ახლა მეორე ჩაეპრდა, იმანაც შეჰყვირა. ყვირილზე ხალხი შეიყარა. მშობლების დანახვაზე „ჯარი“ უცერად საღვაც გაიფანტა, თითქოს დიდ დანაშაულზე წაასწრესო.

ათი წუთის შემდეგ, მგომრებმა ისევ იქ მოიყარეს თავი: ზოგი დასუსტულ ხელებს სულს უბერავდა, ზოგი ცხვირსახოცს იფარებდა დასივებულ პირისაზე, ზოგიც კისერს იქექდა. გაჰყურებდნენ მიღეწ-მოღეწილ გადათელილ ჭინჭრებს, იცი-ნოდნენ და თან ამაყად გაიძახოდნენ: ასე ვიციოთ ჩვენ, დაგამარცხეთ თუ არაო!

რამდენიმე დღის შემდეგ, იმ ადგილზე სადაც ჭინჭრები იყო, ბავშვებმა ფეხბურთის მშვენიერი მოედანი ვააკეთეს.

გრიმულ იხილავთ

პირველ მერხზე

დახეთ, ჩვენი მანანა
აღარ არის პატარა,
წიგნებს აწყობს ჩანთაში
აღრიანად ამდგარა.
სკოლისაკენ იჩქარის,
ძღირ მიუხარია.
მას აუხდა სურვილი,
დღეს მოწაფე ქალია.
აგერ კიდეც გამოჩნდა
სკოლა აივნაიანი.

გაბეღუად შევიდა
გოგო თვადებშიანი.
ზართან ერთად მანანას
ხმამაც გაიჩქარია,
პირველ მერხზე ამაყად
დაჯდა სახეცქრილია.
წიგნი ფრთხილად გაშალა,
თითქო ნატვრისთვალა.
აბა, ერთი შეხედეთ,
რა ბეჭითი ქალია!

მაცვალი

გემრიელი კენკრა ვარ
 შეუთავაზება მცველს;
 დამიბრიუვეს ბავშვებმა,
 რომ არა ვარ მღალდი.
 თუცე ეკლები მასხია,
 ჩემი მცველი, მფარავი,
 მაინც არ მეჭუება
 შწიფე მაცვალს არაგინ!
 მოდით, მკრიფეთ, ბავშვებო,
 თავი არ მეშურება;
 თუ ვინმე დაიკაწროს,
 მე ნუ დაშემდურება.

ანდრო თევზაძე

ცელი გოგო

ო, რა ცელი რამ არი
 ეს პატარა თამარი.
 ისე დაფრენს ოთახში
 ვით შერცხადი ფრთამაღი.

ხან მაგიდებს ეღება,
 ხან ფანჯრებს და კარაღებს,
 ეღვას საქმეს არ აცდის,
 ვითომ ისიც აღაგებს.

ყველაფერზე ახატავს
 ყვეფილებს თუ ჩიტებსა,
 ფანქარს უჭერს ხატვის დროს
 ერთად ყველა თითებსა.

გოგო, რად არ ჩერდები,
 გარეთა თუ შინა ხარ?
 ქალაღი და ფანქარი
 ველარსად შემინახავს.

გიყვარს სხვისი ნივთების
 თოჯინებთან შერევა?

ან ასეთი ცელქობა
 შენ არ შეგაფრებთა.

შენთვის უნდა გელაგოს
 რვეულები, წიგნები;
 მამას თუ დაუჭერებ
 კარგი გოგო იქნები.

ვინც ბეჭითი არ არის,
 ვინც არ არის ჭკვიანად,
 იმას ჩვენი სამშობლო
 არ თელის ადამიანად!

ნახატი ი. ხუბიშვილისა

გვიან მიხვდა

ძველ დროში ერთი მამა-შვილი ცხოვრობდა. მათი სოფელი ქალაქიდან საკმაოდ შორს იყო. სოფელში სავაჭრო არ ჰქონდათ, მამას სასყიდელზე ქალაქში უხდებოდა წასვლა და ნაყიდი ზურგით მოჰქონდა ხოლმე. სახლში საქონელი ჰყავდათ და ამიტომ ბევრი მარილი სჭირდებოდათ.

შვილი საქონელს მწყემსავდა. ზაფხულში ხშირად მინდორში მიჰქონდა მარილი, იქ ბრტყელ ქვებზე მოუყრიდა საქონელს და ისე აქმევდა. საქონელი რასაც ალოკავდა, ხომ კარგი, რასაც, არა - იმას ფეხით გაფანტავდა. უფრო მეტს კი თვითონ შვილი დააბნევდა დაუდევრობის გამო; ასე რომ ერთი თვის საქმარ მარილს ერთ კვირაში გამოლევდა ხოლმე.

მამა ხშირად ტუქსავდა შვილს, მაგრამ არ იქნა, შვილმა არ მოიშალა თავისი და მამას ასე უსაყვედურებდა:

— რას ჯავრობ, რა! მიდიხარ, ქალაქს ნახულობ, გაისეირნებ და თან ცოტა რამ ტვირთი მოგაქვს; ერთხელ არ იტყვი, რომ წადი, შვილო, შენც გაიარე ქალაქშიო.

ერთხელ შვილმა ეზოში საქონელს მარილი გაუტანა, იქვე დატოვა, შენახვა დაეზარა. იმ დღეს ძლიერ გაავდარდა და წვიმამ მარილი სულ დაადნო.

მაშინ მამამ უთხრა შვილს:

— მე ხშირად დაედივარ ქალაქში და უკვე მომბეზრდა, კარგი იქნება ახლა შენ წახვიდე, თან ქალაქს ნახავ, - გაივლი-გამოვივლი, თან საყიდლები გვაქვს. გაჰყე მეზობლებს, ისინიც დაგეხმარებიან, იყიდე და მოიტანე.

შვილს ქუაში დაუჯდა მამის ნათქვამი, სიხარულით დათანხმდა; მამამ მეზობლებს გააყოლა შვილი.

შვილმა ქალაქიდან სხვა ნაყიდებთან ერთად ცოტაოდენი მარილიც მოიტანა სახლში, თან წუწუნნი მართო, რომ გზაში გაწვალდა და დაიღალა.

მამამისმა არაფერი უთხრა.

სადილად რომ დასხდნენ, მამამ კერძში მარილი ბლომად ჩაიყარა, ცოტაც სამარილიდან გადმოგებნა, შვილმა ვერ მოითმინა და შემოსწყრა მამას:

— იცი, მამაჩემო, მაგ მარილის მოტანაზე რამდენი წვალება გადამხდა? ზურგი ისე მტკივა, რომ ერთ კვირას ვერ მომიჩჩება და შენ კი ასე დაუზოგავად აბნევი!..

მამას გაეღიმა:

— როდესაც მე მომქონდა, მაშინ რატომ არ ფიქრობდი მაგას?

შვილი მიხვდა, როგორ ცდებოდა, წინად, მამის შრომას რომ არ აფასებდა და არ უფრთხილდებოდა.

ზღაპარი

ტყუილი და მართალი ორღობეში ერთმანეთს შეხვდნენ.

ტყუილს კოჭებამდე ჩაშვებული ხალათი ეცვა. ხორკლებიანი კარტოფილის მსგავსი თავი ება. რომ შეგეხებათ, შეგე შინდებოდათ. მართალი — ენით აუწერელი სილამაზისა იყო. არ მოეწონათ ერთიმეორე.

— შენ თუ მართალი ვაქაცო ხარ, — აუხირდა ბოლოს ტყუილი, — ამ ღობეზე გადავბტეთ, ვინც ისე გადაუვლის ღობეს, რომ ეკლებს ფეხს არ წამოსდებს, ჩვენს შორის ყოჩაღი ის იქნება!

— თანახმა ვარ, — თქვა მართალმა და ტყუილს აღარ აცალა, ერთი ფეხის დაკვრით ღობეს გადააფრინდა.

— რას შერები, ძმობილო, რას, — აღრიალდა ტყუილი, — ჩქარა უკანვე გადმოხტი, თორემ საფრთხე მოგელის!

მართალი ალალი გულისა იყო, ტყუილის დაუჯერა და სწრაფად გადმოხტი უკანვე.

— რა დაგემართა, რა გაევირებს?! — ჰკითხა მან ტყუილის.

— როგორ თუ რა მაევირებს, ღობის გადაღმა, ხის კენწეროზე, უშველებელი ვეფხვი დავინახე, რომ არ გადმოგესწრო, გაგფატრავდა!

მართალი დაეჭვდა, მაგრამ მაღლობა მანც გადაუხადა.

— მოდი, ერთიც ვცადოთ, — უთხრა მართალმა ტყუილს, — ვიცეკვოთ, ვინც ჩვენში უკეთესად იცეკვებს, ვაქაცოც ის იქნება!

— კარგი, — დაეთანხმა ტყუილი, — ჯერ შენ იცეკვე.

მართალმა ლეკური დაუარა. ისე ლამაზად ცეკვავდა, ტყე ცნობის-მოყვარეობამ გაიტაცა, მისკენ გადმოიხარა და ცქერა დაუწყა. ტყიდან ირემი, დათვი, მგელი, მელა, ციყვი და სხვა მრავალი ცხოველი გამოვიდა, მართალის ცეკვამ ყველა გააკვირვა და ტაში დაჰკრეს, ბულბულებმა და შაშვებმა გალობა დაიწყეს და ლხინი გაიმართა.

მართალი დიდ ხანს არ დაღლილა, ნიავეით დასრიალებდა, მაგრამ სირცხვილიაო, იფიქრა, ახლა ჩემმა მოქიშვემ იცეკვოსო, და გაჩერდა.

ტყუილმა ცეკვა დააპირა. ადღზე გრძელი ხელი გაშალა, ჰაერში საცოდავად გაასავსავა და კვანწიაობას მოჰყვა. ადგილიდან კი სულაც არ დაძრულა.

ცხოველებმა ტაში შეაჩერეს, ბულბულ-შაშვებმა გალობა.

— რას შერები, ძმობილო, რატომ არ ცეკვავ?! — ჰკითხა მართალმა ტყუილს.

— როგორ არ ვცეკვავ, მაშ რას ვაკეთებ! — შეუტია ტყუილმა.

— ფეხებს არ ამოძრავებ, ადგილიდან რომ არ იძვრი?! —

— მე ფეხებს ისე სწრაფად ვამოძრავებ, რომ ვერც კი მამჩნევ! — იცრუა ტყუილმა.

ამ პასუხის გამგონე ცხოველები და ფრინველები ძალზე გაკვირდნენ. მხოლოდ ტყუილის კარგი ნაცნობი

მელა იჯდა კუთხეში და უღვაშებში იცინოდა.

გამოსავალი ირემმა მოძებნა:

— რახან ასეა, ხალათი აიწიე და ისე იცეკვე. იქნებ როგორმე მოვკრათ თვალი, როგორ სწრაფად მოძრაობენ შენი ფეხები! — უთხრა მან

ტყუილს, მივიდა და ხალათი აუწია.

ახლა კი ყველას სიცილი წასკდა.

მართალიც მიხვდა, რომ ტყუილი ვერც ლობეზე გადახტებოდა და ცეკვაში ხომ სულ ვერ აჯობებდა.

ტყუილს მოკლე ფეხები ება!

ბუნების კარი

რად იბუზება წიწილა?

ზარის ხმა გაისმა თუ არა საკლასო ოთახებს მივაშურეთ. თან ხელებს ძლიერ ვიშმუშნიდით. ნაადრევი გაზაფხული იყო და მზეს ჯერ კიდევ არ ჰქონდა ძალა. როცა მასწავლებელი საკლასო ოთახში შემოვიდა, მერხზე ვერ დავმაგრდი. ყველაზე წინ ვიჯექი, მაგრამ ვერ გავიგე რა შემოიტანა მასწავლებელმა სახურავდახვერტილი მუყაოს ყუთით. როცა მან ყუთს თავი ახადა, იცით შიგ რა იყო? წიწილა. ნამდვილი ცოცხალი წიწილა. ყვითელგულა და ფუნჩულა, სკოლის ცოცხალი კუთხისათვის ინკუბატორიდან გამოეყვანათ.

მასწავლებელმა წიწილა ხელის გულზე დაისვა და ხელი მაღლა ასწია რომ ყველას კარგად დაენახა.

— წია, წია, — დაიწიაქა წიწილამ. შემდეგ აიბუზა. ისე საცოდავად აიბუზა, რომ შეგვეცოდა. ძლივსლა მოუჩანდა ფრთებში ჩატანილი პაწაწინა თავი.

— რად იბუზება წიწილა?! — შეგვეკითხა მასწავლებელი. ყველამ ერთად ასწია ხელი.

— მოიფიქრეთ და ისე მიპასუხეთ, — დაუმატა მან.

ზოგიერთმა ხელი დაუშვა, შემდეგ კვლავ ასწიეს.

— აბა შენ, ქეთო, — მიუბრუნდა შავთვალა გოგონას.

— სცივა, პატივცემულო მასწავლებელო.

— მე მგონი, სრული პასუხია საჭირო!

— წიწილა იბუზება იმიტომ, რომ სცივა. — გაასწორა პასუხი ქეთომ.

— სიცივისაგან რომ იბუზება ცხადია, მაგრამ საქმე ის არის, აბუზვა შველის რამეს თუ არა?!

რა უბრალო კითხვაა?! — რად იბუზება წიწილა?! და არავინ არ ვიცოდით. ამ გაკვეთილის შემდეგ კი ბევრი, ძლიერ ბევრი რამ გავიგეთ: ახლა ვიცით, რომ, თურმე ტანსაცმელი ჩვენ კი არ გვათბობს, ჩვენ ვათბობთ მას. ის კი ჩვენს სითბოს გარეთ არ უშვებს. ზამთარში ტანსაცმელის ტანზე შემოტმასენა რომ შეიძლებოდეს, ალბათ სიცივით გავითოშებოდით. შიგ მყოფი ჰაერი გვშველის, რომ სითბო არ დაიკარგოს. ამიტომ ატარებენ ღიდ ყინვაში ქურქებს. მის ბეწვებს შორის ხომ ბევრი ჰაერია. ამიტომ არ ცივა იმ სახლში, სადაც ფანჯრებს ორმაგი მინები აქვს.

ГОСПЕЛНИЧАЯ Б.КА
2 17

კოტე, ლეღვები და ჩიტუნები

სკოლისაგან მიმავლიმა კოტემ ჩაურბინა ჩაწერივებულ ბელღებს, უცებ შეღვა, — გაუხარდა კმაწვილის, — ჩიტუნები დისცილინენ ლეღვებს. ბევრი აღარ უფიქრია კოტეს, — მოიხსნა და დახლა დასლო ჩანთა, გაიფიქრა: ჯერ აღრეა მიინც — და უმაღვე კენწეროზე გაანდა. ჩიტუნებში იფრთხილეს უცებ, შეესიენ სხვა ხეების ტოტებს, გულმოსულად ელურტულებდნენ, თანაც აღმაცერად დასცქეროდნენ კოტეს. კოტე ტკბილად მიირთმევდა ნაყოფს, შექარას და თავის მუშტის ტოლას, და როდესაც იწკრიალია ზარმა, მხოლოდ მაშინ გაახსენდა სკოლა. კენწეროდან ძირს დაეშვა სწრაფად — ლეღვის ძირში ელოდება ჩანთა, სიქარეში გამოედო ხმელ ტოტს და ბოლომდე ჩაიხია კალთა. ჩამოვიდა, დააცქერდა ხალათს და პატარას შემოაწვა სეფა: ამ ხალათით ვერც სკოლაში მიდის, — ველარც სახლში დაბრუნების ბედავს. ჩიტუნები კვლავ ეწვიენენ ლეღვებს, ხელმოკრედ გაიხარეს დილთ, ელურტულებდნენ, — დასცილოდნენ კოტეს, ლეღვის ქვეშ რომ უგუნებოდ იღვა.

ზაპარია შარაზალიშვილი

ნახ. გ. რიონიშვილისა

ყდაზე: „პირველი სექტემბრის დილით“

პასუხისმგებელი რედაქტორი რ. შარაზალიშვილი

სარედაქციო კოლეგია: გ. ავაშიძე, მ. გურჯაანაძე, ი. ზირიშვილი, შ. ცხადაძე. თ. თაყაიშვილი, მ. ავ. შარაზალიშვილი, ი. სიხარულიძე, ნ. უნაწყოშვილი,

გამომცემლობა „კომუნისტი“. რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის ქ. № 14. 1 სართ. ტელ 3-81-85

გამომცემლობის შევ. № 88 სტამბის შევ. 1055/1751 ტირაჟი 7000 უფ 03655 ფაბი ნ მან.

ტექსტი აწუხებლია ლ. პ. ბერაას სახელობის პოლიგრაფკომბინატ „კომუნისტის“ სტამბაში. ფურნალი დაბეჭდილია ლენინის სისტემის მანქანაზე „ზარია ვოსტოკას“ სტამბაში, თბილისი, რუსთაველის პროსპ. № 42